

Middag

Alaaf Maus,

Dit is niet het begin. Dit is het einde van jouw dagboek. Ik ben naar je kamer geslopen en heb stiekem in de laden van je bureau gezocht tot ik je dagboek vond. Dat heb ik meegesmokkeld, opengeslagen en doorgebladerd tot de eerste lege bladzijde, en toen ben ik gaan schrijven. Nee, ik heb niet gelezen wat jij geschreven hebt. Echt niet. Eerlijk niet. Volgens mij is er een wet die het verbiedt om zonder toestemming andermans dagboek te lezen. Misschien is er ook wel een wet die zegt dat je niet in andermans dagboek mag schrijven. Maar ik doe het toch.

Vandaag is het carnaval begonnen. Dat is geen vergissing; ik hoor jou al zeggen: ‘Hoe kan dat nou? De laatste keer dat ik keek was het september.’

Dat kan omdat je al een half jaar dood bent, Maus. Al honderdéeëntachtig dagen zijn zonder jou voorbijge-

gaan. Morgen is je verjaardag, maar je bent er zelf niet bij, dus er valt niets te vieren. Vijftien zou je zijn geworden, maar voor jou is de tijd voorgoed stil blijven staan op veertien. En ik ben geen vijftien meer. Mijn verjaardag ging eind januari gewoon door. Volgend jaar word ik, als alles goed gaat, zeventien en dan achttien en negentien; de tijd drijft ons steeds verder uit elkaar en daar kan niemand iets aan doen.

Je wilt natuurlijk weten waarom ik in je dagboek schrijf. Heb ik niets beters te doen? Nee Maus, ik heb niets beters te doen. Je denkt toch niet dat ik carnaval ga vieren, nu het niet meer hoeft?

Vanmiddag, toen we een boterham aten, zei mam langs haar neus weg dat ze je de deur uit doet: 'O ja, Luuk, morgen ga ik Marius' kamer opruimen, dus als jij nog iets van hem wilt hebben, dan moet je dat vandaag pakken.'

'Waarom?' vroeg ik zo onnozel mogelijk. 'Er is helemaal geen rommel.'

'Je begrijpt me best. Ik ga zijn spullen opruimen.'

'U bedoelt dat u ze in dozen doet en in de kelder wegzet?'

'Nee, ik bedoel dat ik ze morgen in de achtertuin verbrand.'

Eerst dacht ik dat ze een grapje maakte, dus ik zei: 'Hè ja, lekker fikkie stoken.' Maar mam bleef serieus kijken en ik begreep dat ze het meende.

'Waarom?' vroeg ik nog eens.

‘Omdat ik op die manier afscheid van hem wil nemen,’ zei ze. ‘Maar als jij wat van je broer wilt bewaren, mag dat natuurlijk. En ik wil dat je dat dan op je eigen kamer bewaart en niet weer ergens anders neerlegt.’

‘Wilt u echt álles verbranden?’ Ik kon het maar moeilijk geloven.

‘Ik steek alles maar dan ook alles in de fik en ga er op een stoeltje naar zitten kijken.’

‘Wat luguber.’

‘Mag je gerust vinden, geef ik niks om,’ zei mam. ‘Morgen is zijn verjaardag. Daar wil ik een bijzondere dag van maken.’

‘Leuk verjaardagscadeautje,’ riep ik, ‘u steekt al zijn spullen in de fik! Als u alles kapotmaakt doet u net of Marius nooit heeft bestaan.’

‘Ik heb zijn spulletjes niet nodig om elke dag aan hem herinnerd te worden.’

‘Toch vind ik dat u zijn kamer moet laten zoals hij is. Nu kun je er tenminste nog even gaan zitten en rondkijken.’

‘Ik wil geen bedevaartsoord in mijn huis,’ zei mam. ‘Ik maak er de strijkkamer van. Dan kan die rommel eindelijk eens uit de badkamer.’ Ze smeerde driftig een klont boter op haar kadetje, schraapte het teveel er weer af en plamuurde dat achter de rand van de botervloot. Je had papa’s gezicht moeten zien, maar hij zei niets. Hij haalde demonstratief een schone zakdoek tevoorschijn, schudde die open en veegde de specie van boter en broodkruim uit

de vloot. Daarna vouwde hij zijn zakdoek zorgvuldig om de smurrie en stak het pakketje doodleuk terug in de zak van zijn zondagse pak. Je had mams gezicht moeten zien, maar ze zei niks. Ze schaafde wat extra plakken kaas van de homp en belegde haar kadetje ermee, hoewel ze drommels goed weet dat pap zweert bij het oude gezegde: zuivel op zuivel is voer voor de duivel.

Met haar mond vol brood én boter én kaas zei mam: ‘Hoe dan ook, het is een half jaar geleden. Het is tijd om verder te gaan.’ Ze werd weer eens ongeduldig en dat kun je nog steeds duidelijk aan haar zien, Maus: ze slikte door, trok haar gezicht strak en met haar handen veegde ze driftig denkbeeldige kruimels van tafel. ‘Lukas,’ zei ze, ‘we kunnen er uren over praten, maar mijn besluit staat vast. Afstand doen van zijn spullen is mijn manier van afscheid nemen.’

‘En mijn manier dan?’ vroeg ik.

‘Wat is jouw manier?’

Ik haalde mijn schouders op, want daar had ik niet zo over nagedacht; ik wist niet dat dat moest. Dat greep ze natuurlijk meteen aan om mij liefdevol onder de grond te schoffelen.

‘Zoek dat dan maar uit, jongen. Kijk jij nou maar eerst of jij nog iets van je broer wilt hebben. Wat mij betreft mag je alles naar je eigen kamer slepen, als je maar uit zijn bureau blijft, want van zijn privéspullen blijf je af.’

‘Pap, begrijpt u dat nou?’ vroeg ik. ‘Wat vindt u ervan?’

‘Laat mij erbuiten, alsjeblieft,’ zei pap en hij wuifde met zijn hand. ‘Ik kies geen partij. Ik begrijp heel goed dat je moeder met een breed gebaar Marius los wil laten. Maar dat jij alles van Marius wilt bewaren, heeft ook zijn logica.’

Ik vroeg wat pap dan wilde.

‘We zouden alles in dozen kunnen doen,’ zei hij, ‘maar ik weet zeker dat ik er nooit meer in zou kijken. Dat je moeder Marius’ spulletjes wil verbranden, heeft iets weg van een ritueel en dat spreekt me wel aan.’

‘Ik stuur ze hem in rook achterna,’ verklaarde mam.

‘Moeder de indiaan stuurt rooksignalen,’ zei ik.

‘Doe daar maar ironisch over, Luuk, dat kan me niks schelen. Ik weet dat je dat niet begrijpt.’

‘Ik begrijp het wel en ik vind het best een mooi gebaar, maar u gelooft niet in de hemel, dus wat heeft het voor zin om Marius zijn spullen na te sturen?’

‘Ik kan niet zeker weten dat de hemel niet bestaat.’

‘En ik,’ pap zette zijn plechtige ouwemannenstem op, ‘hecht er waarde aan om gezegd te hebben dat de hemel bestaat zo waarlijk als er een God is.’

Mam en ik hielden enkele seconden stilte in acht en we keken naar ons bord, omdat we vandaag natuurlijk weer niet naar de kerk zijn gegaan, hoewel we weten dat pap zich daaraan dooergert.

‘Jajaja, ik ben een ouwe zak,’ zei pap met een diepe zucht en hij schoof zijn bord van zich af. ‘Ik weet het onderhand wel. Kibbelen jullie maar door, als je mij er maar

buiten laat.' Hij haalde een dikke sigaar uit zijn borstzakje en luisterde terwijl hij hem bij zijn oor hield en tussen zijn vingers rolde. Ja Maus, hij kraakte goed, dat zagen wij aan zijn gezicht. Pap pakte zijn sigarenknippertje, knipte de uiteinden van de bolknak open en joeg er met zijn zilveren aansteker de brand in. Achterovergeleund en in het oneindige starend ging hij zitten roken.

Ik liet me natuurlijk niet van de wijs brengen door papa's vertrouwde truc-met-sigaar: je ziet me wel maar ik ben er niet. Ik richtte me weer tot mam: 'En toch maakt u met dat ene gebaar alles kapot. Voorgoed. Als u Marius' kamer opruimt, is dat haast moord!'

'Stel je niet zo aan, Lukas,' zei mam uit de hoogte. 'Je danst weer eens de stervende zwaan.'

'Dat pathetische trekje heeft hij van jou,' zei pap onverwachts.

'Welnee, dat theatrale komt regelrecht uit jouw familie.'

'Hoe kom je erbij!' riep pap. 'Jij moet zonedig een kampvuur in de achtertuin. Ik stam af van arme Brabantse boeren met hun laarzen tot aan de enkels in het slik.'

Ja hoor, wij zijn van nederige afkomst en hebben het ver geschopt met een villa waar wel tien gezinnen in kunnen wonen. We weten het nu zo onderhand wel.

'Wij hebben hier zandgrond, dus die slik alléén is al onzin,' zei mam, die er ook niet meer intrapt.

'Het had verschrikkelijk geregend,' zei pap geamuseerd. 'Al zeven weken lang. De koeien dréven.'

‘Het heeft hier nog nooit zeven weken aan een stuk geregend, schat!’

‘Je weet niet waarover je het hebt, lieveling. Toen jij nog niet geboren was, stond ik al van ’s morgens vroeg tot ’s avonds laat met kaplaarzen aan emmers water uit de Kempen te kieperen.’

‘Ja,’ zei mam smalend, ‘toen Brabant nog een polder was zeker.’

‘Ik ga van tafel, hoor,’ waarschuwde ik. ‘Als jullie niet serieus kunnen blijven, dan heb ik wel wat beters te doen.’

‘Waar hadden we het ook alweer over?’ vroeg mam, terwijl ze in haar pakje sigaretten graaide.

‘U wilt Marius graag op de brandstapel. Dáár hadden we het over!’

Nu weet je het dus, Maus: wij stammen niet af van zigeuners, zoals mam ons ooit op de mouw heeft gespeld, maar van indianen. Wij wilden vroeger al nooit koiboitje spelen omdat wij vóór de indianen waren. Nu weten we dus waarom. En morgen wordt voor jou een indianenvuur ontstoken. Gewoon bij ons achterin de tuin.

Kijk, als je kunt, tussen de wolken door naar beneden en zie piepklein in de diepte een squaw met hoogblond geverfd haar rooksignalen de lucht in sturen. Lees de berichten in grijze afgemeten pluimpjes. Als het goed is ontcijfer je de volgende woorden: hier-zijn-de-spullen-die-je-hebt-laten-liggen.

Probeer het gezicht van die squaw te zien. Het is ons mam. Achter haar staat ons pap op klompen. Zie dat ze in onze tuin staan, achter ons huis, in onze laan, in onze stad, in ons land, in ons werelddeel, op onze planeet, in ons heelal. Je moeder gooit herinneringen één voor één in een smullend vuurtje.

Ik moet eerlijk toegeven dat mam iets moois verzonnen heeft om, hoe zal ik het zeggen, op een definitieve manier afscheid van jou te nemen. Ze laat je los; het leven moet door.

Zou het niet heerlijk zijn als de hemel écht bestond en we je rooksignalen konden sturen? Dat we weer met elkaar zouden kunnen praten, in kleine wolkjes rook. Maar jij geloofde zelf al niet in de hemel.

‘Als je om acht uur ’s morgens vraagt waar de hemel is, wijzen ze naar boven,’ zei je eens. ‘Vraag het om acht uur ’s avonds nog een keer, dan staan ze wéér naar boven te wijzen, maar dan is de aarde wel mooi een halve slag gedraaid, dus wijzen ze precies de andere kant op. Ze weten het dus niet en wijzen in het wilde weg.’

‘De hemel is misschien rondom,’ stelde ik voor.

‘Dat moet dan in elk geval voorbij Pluto zijn en dat is te ver,’ zei jij, ‘want als God ons geschapen heeft naar Zichzelf, dan kan Hij óók niet verder kijken dan Zijn neus lang is.’

Toen mam gezegd had dat ze ál je spullen wil verbranden, moest ik ineens denken aan het dagboek dat ik je twee jaar

geleden voor je dertiende verjaardag gegeven heb. Ik dacht: zou ze dat óók willen opstoken? Ik heb het expres niet gevraagd, omdat ik niet weet of ze zich herinnert dat dit dagboek bestaat. Hopelijk is ze het vergeten. Ik zou het namelijk verschrikkelijk vinden als ze het in de vlammen smijt. Dan is het net of ze ook je gedachten wil verbranden en waar is dat voor nodig?

Daarom heb ik jouw dagboek in het geniep uit je bureau gestolen. Gestolen, want mam heeft uitdrukkelijk gezegd dat ik van je privéspullen af moest blijven. Ik heb het tóch gedaan omdat ik het volgende heb besloten: ik schrijf in je dagboek zodat ook mijn gedachten erin staan. Als mam zich je dagboek herinnert en het wil verbranden, kan ik dat verbieden omdat ze dan ook mijn opgeschreven gedachten verbrandt! Zo simpel is dat.

Zie je Maus, ik zit niet met mijn neus in je dagboek omdat ik zo nieuwsgierig ben naar wat jij geschreven hebt (al ben ik dat natuurlijk wel); door in je dagboek te schrijven kan ik het redden. Zo blijft er tóch iets van je bestaan.

Ik heb alleen geen idee wat ik verder nog moet schrijven. Of zou dit al genoeg zijn?